

ELŐFIZETÉS:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagjak
a lap tulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzori hirdeté-
sénél olcsóbb. Nyitlter
sora 25 kr. Bélyegdíj min-
den hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Iparos-mozgalom.



Zombor városnak összes iparosai, magyarok és szerbek egyaránt, összegyűltek vasárnap s megtöltötték a város háza nagytermét, hogy az országgyűlési tárgyalásra váró ipartörvény-javaslatra vonatkozólag óhajaikat és sérelmeiket összefoglalják s a képviselőház elé kérvény alakjában eljuttassák.

A gyűlés elnöke egyhangulag dr. Margalits Edét, közügyeinknek ezen önzetlen és fáradhatlan munkását, kiáltotta ki.

Eltfoglalnán az elnöki széket, az alábbi javaslatot terjesztette elő, melyet a gyűlés egyhangulag el is fogadott, miután Gruics Nika ur a jelenlevő szerb iparosokkal is megértette annak tartalmát.

A kérvény így hangzik:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Kétségtelen dolog, hogy hazánk felvirulása csak úgy érhető el, ha az egyoldalú földmívelési országból ipar és földmívelési állammá alakul át; hogy e hazafias cél eléréssé, nélkülözhetetlenül szükséges, hogy az ország iparérdekei különös ápolásban részesüljenek. Sajnálatlalt kell konstatálnunk, hogy az 1872-iki ipartörvény szabadságaival, a helyett, hogy iparérdekeink felvirulását idézte volna elő, arra halálos csapást mért és annak hatálya lépte óta, az azelőtt viruló honi-ipar végzetes pangásnak indult s léptenyomon az elszegényedés és tönkretetés szomorú jeleitől találkozunk. A hazai kézműipar a szakképzettség nélkül ipartörvény lett martalécul dobva s most már oda jutottunk, hogy sem az egyik, sem a másik megélni nem tud. Az 1879-ik évi második országos iparos-gyűlés a tönkrejuttatás tengerében fulokló hazai iparosságunk segélykiáltása volt — fájdalom az 1884-iki ipartörvényi novella annak gyakorlati megvalósításait kellő figyelemre nem méltatta. Az új törvényjavaslat a tőkét kimélni és protegálni akarja továbbra is a kézműipar rovására. Biztosítani akarja a tőke hatékonyaságát az iparban, megelégedve arról, hogy bizonyos előfeltételek nélkül e cél elérhető maradjon és hogy míg a tőke uralmát ezek hiányával lábra nem állíthatja, azalatt a hazai kézműipar áldozatul hozza, tönkre teszi. Igaz, hogy az országgyűlés közgazdasági bizottsága az ipartörvényi novellát tárgyalás alá vévén, sok oly üdvös módosítást hozott javaslatba a melyek legbensőbb óhajainknak megfelelnek, de minthogy az, a mit a közgazdasági bizottság javaslatba hoz, még nem törvény, mert azt törvénynyé csak az ország képviselő testülete, maga az országgyűlés teszi: elodázhatlan kötelességünknek tartjuk, hogy a parancsoló szükség hatása alatt, a melyre országunk iparának itt helyben is sajnosan tapasztalt sanyarú helyzete kényszerít, kérvény szövegét telemelve a törvényjavaslat törvényre emelése alkalmával a következőkre hívjuk fel a mélyen tisztelt képviselőház becses figyelmét:

1. Az ipartörvényjavaslat 1-ső §-a nemre való tekintet nélkül megengedi bárkinek bármely iparágat, tehát a kézműves iparágat is, önállóan és szabadon gyakorolni anélkül, hogy az elméleti és gyakorlati tapasztalatok szerzését, szóval a kvalifikációt szükségesnek tartaná. E szabadság, melyet az 1872-iki ipartörvény teremtett Magyarországon fen fog tartani? Tehát nem volt még elég tapasztalásunk azon pusztító határról, a melyet a szédélgők és kontárók serege a magyar iparon eddig véghez vitt: megkárosították ezek a jóbizemű közönséget és tönkre juttatták a szakavatott és mesterségében teljesen kiképzett, de kevés tőkével rendelkező igazi iparosokat. A törvény ez elő szakaszában, ha iparunkat teljesen tönkre juttatni nem akarjuk, ki kell mondani: „hogy engedélyhez nem kövött iparágat csak az üzhet, ki a kellő elméleti és gyakorlati kvalifikációval bír; hogy nők, kézműves ipart csak férjök elhunytá után egy képzettséggel kvalifikációval bíró üzletvezető segélye mellett üzhetnek.”

2. Az ipartörvény javaslat második pontja a kiskorúknak életkoruk 18-ik évének betöltése után teljes iparüzhetési szabadságot ad E pont a kontárkodásnak tág kaput nyit, az öröklött vagyont könnyelmű kezre bizza és lehetetlenné teszi, hogy az iparos saját iparában európai álláspontra emelkedjék Nem fog szakmájában más mintát ismerni, mint a mielőtt otthon apától látott, nem fogja felkereshetni a művelt külföldet, nem fog tanulságos vándorútra kelni és kelhetni: szóval nem fog haladhatni a kor vívmányai-
val, a mi egy magában is végzetes hátramaradást fog előidézni. E pont oda módosítandó: „önálló iparüző csak az lehet, a ki a kellő kvalifikáció mellett életének legalább is 22-ik évét betöltötte.”

A 3-ik §-alleg óhajjuk: „hogy az ipareng-

délyért való folyamodás csak írásban történhessék, mert a szóbeli bejelentések mellett sok visszaélés történhetik.”

4. A törvényjavaslat 15-ik paragrafus a ipar engedélyekre vonatkozólag nem elég határozottan nyilatkozik. Tekintettel az ipar kvalifikációnak országosan sürgetett követelményére e pontban ki kellene emelni, hogy: „az iparhatóság iparüzési engedélyt csak oly egyének adhat, a ki az illető község ipartestületének vagy ipartársulatának azon írásbeli nyilatkozatát a mellékelhetli folyamodványához, hogy a kérdéses iparágat mint tanonc legalább is három évig tanulta és így alkalma volt az illető iparágban magának a szükséges elméleti és gyakorlati ismereteket megszerzeni.”

5. Az ipartörvényjavaslat 17-ik pontja a teljes iparszabadság álláspontjánál fogva, mely e javaslat eredendő bűnét képezi, azokat, kik valamely iparágat eddig is, bár annak szakértő tudói nem voltak üzlet-szerűleg kihasználták, erre vonatkozólag jövőre is teljes szabadságot ad. E körülmény volt eddig is iparunk megülő betűje, ez volt a kontárók és szédélgők szülője, ez a tőke iparrontó működésének forrása. A törvényjavaslat oda volna módosítandó, hogy: „a kik eddig is már az 1872-iki ipartörvény engedélye folytán kellő kvalifikáció nélkül ipart üztek és azt ma is üzik, minthogy a most hozandó törvénynek visszaható ereje nem lehet, ám hagyassanak meg iparuk gyakorlásában, de csakis azon feltétel alatt, ha üzletükbe szakképzett üzletvezetőt állítanak be az új ipartörvény hatályba lépése után azonban senki a kellő kvalifikáció nélkül önálló iparüzővé ne lehessen.”

6. A törvényjavaslat 39-ik és 40-ik §-a a vonatkozólag kimondatni óhajjuk, hogy: „iparát bárki bére adhatja, de addig, míg így saját üzletét más által használtatja ki, ömaga új iparágat nem üzhet; egy iparos bár több állandó műhelyt és üzleti helyet tart is, egyszerre többféle eltérő iparágat nem üzhet.”

7. A törvényjavaslat 44-ik §-a az országos vásárokról általánosságban szólván a heti vásárokat teljesen mellőzi. Mindkettőre alázatos véleményünk a következő: a vásárugyet mindkét irányban, egy az országos, mind a heti vásárokat szabályozni, rendezni kellene és pedig határozott törvény alakjában. Az 1879-iki második országos ipargyűlés egyhangulag kérelmezte a vásárugy szabályozását, mert a sok vásár egymást rontja és az iparosoknak is, legtöbbszörre eredménytelenül, sok idő és pénzátfordozatába kerül. Az új törvényjavaslat 44. §-a a vásárugy rendezését teljesen mellőzi, véleményünk szerint a vásárok megszorítása mellett ki kellene beünnöndani, hogy: „az országos vásárok kezdő pontja és bezáró pontja pontosan megtartassék, nehogy vidéki árusok a vásár kezdete előtt és befejezte után hetekig az illető helyen időzvéni árúikkal, a helybeli iparosokat károsítsák; továbbá hogy a heivásárokat árúikkal csak a helybeli iparosok használhassák ki és a vidékiek azokból árúikkal kizárják; végre egy az országos mint a heivásárokon áruális sorrendszabályzat alakíttassék.”

8. Végül mondassék ki törvényileg „a kötelező ipartársulás.”

Mélyen tisztelt képviselőház! A zombori összes iparosok és ipartársulatok fent tolmácsolt óhajai azonosnak lévén az ország felmiliót meghaladó kézműves iparosainak közóhajával és kérelmével: szerény véleményünket, melyet bennünk a mindennapi keserű tapasztalás meggyőződéssé érlelt, azon tiszteletteljes kérelemmel vagyunk bátrak a ház asztalára helyezni, hogy az általunk őszintén elmondottakat tekintetbe véve minket és hazánkat oly ipartörvénytel megajándékozzon kegyeskedjék, mely nem a doktrinarizmus igényeinek, hanem hazánk életszükségeinek kielégítésére alkalmas.

Ezen indítványok egyhangú helyesléssel elfogadtattak, egyttal dr. Margalits és Gruics urak felkértettek, hogy a kérvényt városunk országos képviselőjének, dr. Makszimovics Miklós urnak, célhoz juttatás végett, pártolása kikérésével átadják.

Zombor szab. kir. város közegészségi állapota 1884. évi febr. havában

Az általános egészségi állapot úgy a városban mint az összes tanyacsoportokon e hó tartama alatt minden tekintetben kielégítő volt, és összehasonlítva azt a mult hó és az előző négy év megfelelő időszakának közegészségi viszonyával, csak az 1880-ik év február hava közelítheti meg némileg hygienicus szempontból, míg 1880-ban a himlő feltűnő számban, 1882-ben a diphtheriticus bántalmak és 1883-ban a vörheny, habár szórványosan, de azon hónapok körmozgalmát jellemző arányban észleltettek.

A közegészségügy ily fokú kedvező voltának megfelelőleg, e hó népmozgalmi adataiból kifolyó szép és ritka eredmény, városunk népesedési érdekeit is teljesen elégíti ki.

A körmozgalom gyengébb volt a mult ha-

vinál, mire jótékony befolyással volt az enyhe és tavaszi időjárás; a helybeli orvosok praxisában néhány heveny fertőző toroklob mellett, leginkább a légző szervek heveny és idült, hurutos és lobbos kórállapotai voltak túlnyomók, valamint a bujakórnak a rendszerl valamivel nagyobb elterjedése is észleltetett — mint ezt a városi kórházban eszközölt felvételek is mutatják — minek pedig állandó kútforrásai városunkban: a titkos kúttelepek és a laza és romlott erkölcsű cselédség.

A gyermekvilágban, a 7 éven aluliaknál, a közegészségügyi állapot, dacára, hogy főleg a külvárosi szegény sorsuaknál a kedvezőtlen lakási és táplálkozási viszonyok nem változtak, és számos egyéb hiány még mindig fennáll, mindazonáltal javult, a mennyiben a betegülési és halálozási esetek száma jelentékenyen csökkent.

Az iskolába járó gyermekek között is, az egészségi viszonyok e hóban nem engedtek kifogásolni valót, mint ezt a róm. kath. iskolák több tanítójától beérkezett tudósítások és Vukicsevics Gy. Miklós a gör. kel. iskolák igazgatójától e hó 31-én beküldött szives átírata is konstatálják, mely utóbbi szerint a központi fiúiskolában 178 tanuló közül: 2; a központi leányiskolában 139 tanuló közül: 1; a felső leányiskolában 60 tanuló közül: 1; a Szelencse külvárosi vegyes iskolában 48 tanuló mind egészséges; a Cservenka külvárosi vegyes iskolában 79 tanuló közül: 1; a Zsarkováci tanyai vegyes iskolában 33 tanuló mind egészséges; a Lugumerszky-féle szállási vegyes iskolában 22 tanuló közül: 2 volt e hóban beteg.

Személyesen meglátogattam e hó folyamán a szivaci úton fekvő: keletgradinai III. osztályu vegyes iskolát, hol 49 tanuló közül egy sem volt beteg; továbbá a Mattarics-féle szállás csoportban levő: nyugotgradinai II. osztályu vegyes iskolát, hol célszerűen és jól szellőzött, kiváló tisztaságu helyiségben 27 tanuló közül csak egy fülbeteget találtam; s végre a Radojevics-féle tanyai vegyes iskolát, hol 45 tanuló e hóban mind egészséges volt. Összesen az itt felemlített 680 iskolába járó gyermek közül: 8 volt beteg, mely mérsékelt arány arra enged következtetni, hogy a többi iskolákban is a közegészségügyi állapot e hóban kedvező volt.

A felnőttek egészségügyét illetőleg, a minden irányban kedvező hygienicus viszonyok mellett, szintén tetemes javulást mutatott.

Meghalt e hóban: 60 egyén; 1880-ik évi február havában: 124; 1881-ben: 55; 1882-ben: 63; 1883-ban: 91

E hóban elhaltak közül: 32 finemű és 28 nőnemű. Hét éven aluli 25; ezek közül gyógykezeltetett 14 és 11 nem; hét éven felüli 35; ezek közül orvosoltatott 19 és 16 nem; összesen gyógykezeltetett 33 és 27 nem.

A halálokok a kezelő orvosok és a városi halottkém meghatározása szerint a következők:

I. Ragályos betegségben meghaltak: hártás torokgyikban: 1; roncsoló toroklobban: 3; gyermekágyi lázban: 1.

II. Egyéb betegségek folytán: veleszületett gyengeség s gyermekaszály: 5; görcsök: 7; agyburoklob: 2; hörghurut: 3; tüdőlob: 1; tüdőgümőkór: 17 (a meghaltak 28,3%); szivbaj: 2; gyomorbelhurut: 4; gyomorrák: 1; hashártyalob: 1; vízkór: 2; szájsuk-derme: 1; bubor: 1; aggszály: 6; vízbefut: 1; halva e hóban egy sem született.

Az elhaltak kora: 0—1 évig: 15; 1—5 évig: 8; 5—20: 11 (összesen 0—20 évig: 34); 20—30: 3; 30—40: 6; 40—60: 7; 60—80: 7; 80-on túl: 3

Élve született e hóban: 112; 1881-ben: 64; 1882-ben: 66; 1883-ban: 77.

Az e hóban szülöttek közül törvényes: 54 fiú és 45 leány; összesen 99; törvénytelen 10 fiú és 3 leány; összesen: 13; született tehát összesen: 64 fiú és 48 leány.

Az 1881-ik évi február havi szaporodás volt:

9; 1882-ben: 5; 1883-ban: 14 apadás; e havi száporodás: 52 (32 fiú és 20 leány).

Orvosrendőrileg megvizsgáltattam e hó folyamán több alkalommal a halpiac, hus, tej s egyéb élelmiszeri cikk, továbbá tüzetes vizsgálat alá vettem az 1869. évi január hó 27-én kelt 649. számú belügyminiszteri rendelet értelmében a városunkban működő két szikvizgyárat, melyeknek hűsítő ital gyanánt használni szokott szikvize, városi közönségünknek igen kedvelt lévén, nagy elterjedést nyert. Az egyiknek tulajdonosa Gallé Emil helybeli gyógyszerész a „Szentháromság” téren levő 125. sz. házának udvarában, arra a célra épített helyiségben állította fel szikvizkészülékét, mely Baumann József hírneves bécsi gyógyszerészeti gépgyáros műhelyéből került ki s a következő részekből áll: a szénsav fejlesztő öntött vasból van; a kifejlődő szénsav, mely hol dolomit, hol márványkő, hol magnésitnak kénsav általi felbontása által állítatik elő, három vörösréz mosóedényeken, melyek mindegyike vastagon ki van ónozva, eresztetik át. Az edényeket összekötő csövek tiszta ónból vannak, sárgaréz csavarokkal beerősítve, a honnan a háromszor kimosott s minden készítésnél felváltott vizen átbo-csájtott s ezáltal vegytiszta szénsav a gyűjtőbe (gazometer) lesz felfogva. Az ily módon tiszta szénsav szivattyú segítségével a gömbbe lesz terelve mindaddig, míg a manométer kilenc légnyomást nem mutat. A gömb mely még 12 légnyomásnak is ellentáll s csak azon túl engednek biztosító szellentűi, egy centimeter vastagságú vert vörösrézből készült, melynek belseje a legpazarabban van britannia ónnal kibélelve. Ugyanabba a gömbbe egy ón csővön tiszta, szerves részekből teljesen ment ivóvíz lesz ugyanazon szivattyúval beszívva, míg a manométer a légnyomásig fel nem szökken. Megjegyzendő: hogy a gömbben egy szintén ónozott keresztlapát van alkalmazva, mely a szivattyúval összekötve a gömbben elhelyezett lapnak folytonos mozgása által a kész szikvizet egyenlően tartja fenn. A gömbből egy ón cső a töltő készülékhez vezet, a hol a szikviz-palackok megtöltetnek.

A szikvizhez alkalmazott viz mindennap jó kor reggel, míg a közönség által fel nem zavartatik, lesz merítve. E célra a bajai úton a vámsorompón túl, a baloldali részén, a volt báró Podmaniczky szőlőben levő földtől kút szerzetetett meg, melynek vize városunkban ismeretes mint egyike a legkedveltebb és legízletesebb ivóvizeknek.

A másik szikvizgyár tulajdonosa Kronics Tivadar a Bánát külvárosi, 9. sz. (szerb temető-utca) házában egyik e célnak megfelelő helyiségben állította fel Hempel M. O. berlini gyárostól vett apparátusát. A szénsav előállítására használ dolomitet kénsavval. A szikviz gyártására használni szokott viz Nikolics Ulászló majorjából való; szintén igen kedvelt, ízletes és tiszta.

A szikviz edények tiszta átlátszó üvegből valók s az előirt ónfejen a gyárosok nevei tisztán és olvashatólag vannak bevésve.

A kis üvegek 3 kr., a nagyobbak pedig 6 kr-ával árultatnak.

Mindegyik szikvizből 100 köbcentimeter eredeti térfogatának negyedrésszéig elpárologtatott és kénhidrogénnal ólom és rézre, valamint kénammoniummal horganyra és chlorbaryummal kénsavra nézve vizsgáltattam meg és mindezen alkatrészekből mentnek találatot. Platinsészében szárazra elpárologtatva szilárd részeket nem hagytak hátra, mi annak a jele, hogy városunknak e két kitűnő ivóvize organikus tisztátalanságot (Verunreinigung) nem tartalmaz.

Megvizsgáltattam továbbá a városi tisztviselő által a fennálló 9 kéjnételep 21 bejegyzett kéjnével; a bujakórosok a kórházba szállítottak.

Orvosrendőri boncolat e hóban egyszer fordult elő: Farkas Mihály, csonoplyai vízbeült öngyilkos hulláján.

A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt.

Időjárás: meleg napok mellett, hideg éjjelek, főleg a hó első fele melegebb volt a másikkal, s kiválóan a második héten, midőn a déli órákban 12°-13° C. hőmérsék is uralkodott. Barometer legmagasabban állott az első napokban, legalacsonyabban az utolsó előtti héten. Szélirány: északnyugati és nyugati, az utolsó napokban déli. Derült nap volt 14, eső esett 5 alkalommal, egyszer igen keveset havazott is.

Kelt Zomborban, 1884. évi márc. hó 6 án.

Dr. Pavlovits Simon,
városi tisztviselő.

Hirek.

Ujverbász, márc. 8. Sándor Béla megyei főispán a megyében tett körútjában tegnap a két Verbászt tisztelte meg barátságos látogatásával. A tiszteletére rendezett barketten többek közt lelkes közönséget mondatk a főispánra, a kormányra s annak fejére Tisza Kálmánra és Kármán Lajos jelenlegi orsz. képviselőkre.

Van szerencsénk a múlt hó 21-én megyénk és Zombor szab. kir. város szeretett főispánja tiszteletére rendezett díszében jelen volt urak becses tudomására hozni, hogy a díszbél költségeinek teljes kiegyenlítése után, 127 frt felesleg merült fel, mely összeget, a jelenvolt résztvevő urak utólagos belegegyezése reményében, a mai napon a megyei szeretetház alaphoz leendő csatolás végett Schmausz Endre alispán urnak által adtuk. Zomborban, 1884. évi március hó 10-én. A rendezőség.

Vasárnap délután Milassevits János kezdeményére több helybeli színűgy barát a színészet tömeges támogatása érdekében értekezletet tartott; eredményül 6 urból álló buzdító bizottság küldetett ki Heindlhoffer Róbert köztisztviselőnek álló polgár vezetésével. Minden esetre az első lépés volna a publikum buzdítására a páholyok és zártkörű árának általunk a nagyközönség közóhájahoz képest tavali is, meg az idén is ajánlott összhangba hozatala. Azonkívül kellene az igazgatónak a színházban személyesen, vagy helyettese által a rendre és illmre felügyelni. Pl. a nem játszó személyzet, különösen a nők, nem színek meg keresztül-kasul vándorolni a fizető publikum sorain s lovagjaikkal, rajtuk kívül senkinek sem kellemes párbeszédet folytatni. Szintén rosszalando némely fiatal urnak azon öncsinálta joga, hogy szubjektív észrevételeit, melyek néha a nőket és szomszédos hajadonokat elpirítják, minden tartózkodás nélkül néha a negyedik padba is közlik. Végül hetenkint öt előadásnál többet tartani a publikumra és színészekre nézve egyaránt terhes. Csak ezek érvényesítése után kezdődheték a sikerrel biztató felkészítések.

Kulán a gyermekóvó egyesület f. hó 15-én műkedvelői gyermek előadást rendez. Előadatik: „A gyermek bái” és „Mérge pohár” című vígjáték.

Jankovác f. hó 4-én az elemi iskolák bizonytalan időre bezártak, a nagyon is rohamosan terjedő vörheny miatt. — 5-én pedig a függetlenségi párt értekezletet tartott a következő orsz. képviselőválasztásra vonatkozólag. Jelöltül Olay Lajos bajai ügyvéd léptetett fel, ki ezen kerületben nem először próbál szerencsét. Pártját a nagy ígéretekre mindig hallgató szegénység képezi; míg a rend- és békeszerető vagyonos osztály a szabadelvű párthoz csatlakozik, melynek eddig is híve volt.

Az adók és illetékek befizetésére szóló intéseket jövőre a postahivatal kézbesíti oly postahivatalok székhelyén, melyeknél a postai kézbesítéseket felesketett postai közvegek teljesítik. Az inté hivatal tartozik az intések címét, ideértve a címzett lakását is, utca, házszám, valamint a vétbizonyítványra saját címét tisztán olvashatóan kiírni. A levelező lapok mintájára berendezett intéseivel két részből áll, melynek mindegyike 2 kros értékjeggel van ellátva. Kézbesítés alkalmával a levélhordó az intélevelet a hátralékos adófizetőnél hagyja, a leszakított vétbizonyítványt pedig általa aláírta, a postahivatalnak adja vissza, mely azt az adóinté hivatalnak jegyzékével visszaadja.

A csendőrök fegyverhasználatára A csendőrség fegyverével, mióta az állam közbiztonsági szolgálat életbe lépett, számos embernek gyűlt meg a baja. A csendőröknek ugyanis azon több ízben tapasztalt tulajdonságuk van, hogy azokhoz verekedési szándékból nyúlni nem lehet, mert nyomban fegyverüket használják. A vidék népe a megyei pandurok puha kezéhez lévén szokva, még nem igen törődött hozzá az új rendhez s e miatt már is több véres eset fordult elő. Tájékoztásul ide iktatjuk a rendőrség utasításának erre vonatkozó részét: A szolgálatban levő csendőr felhívásának, utólagos panaszlási jogának fentartása mellett, mindenki engedelmeskedni tartozik. — A csendőr fellépése alkalmával az illetőt a „törvény nevében” szavakkal szólítja meg. A csendőrnek ellenszögülni, azt megtámadni vagy megsérteni, a büntető törvény terhe alatt nem szabad. A szolgálatot teljesítő rendőr fegyverének használatára mindenki ellen jogosítva van: 1. A ki a csendőrt erőszakosan megsérti vagy őt támadással veszélyesen fenyegeti (pl. fegyvert vagy más sértő eszközt ragad) stb. 2. Ha a tetten ért gonosztevő, vagy alapos gyanuval terhelt egyén fellegyverkezve levén, az előzetes felszólítás dacára magát önként meg nem adja, vagy esetleg védett helyzetéből eljőnni vonakodik. 3. A ki figyelmeztető utasításnak — őt szolgálata teljesítésében megátalando, tettelesen ellenszögül. 4. A ki mint veszélyes gonosztevő a csendőrség által elfogattatik vagy őrizete alá adatik, s bár erőszakos ellenállás nélkül, de a megállításra célzó fenyegető rákiáltás dacára elfut, — ha visszatartóztatására más mód nem létezik. 6. A ki ellenséges viszonyok közt magát gyanúsá teszi és a felhívásra kielégítő választ nélkül elszalad. A fegyver használatára egyébiránt elhatározó befolyással bír az, ha a csendőröknek ellenszögülő, vagy az, ki a csendőrököt fenyegeti vagy megtámadja, fegyverrel vagy más sértő eszközzel el van-e látva. U. K.

A színhazi részvény-társaság igazgatósága f. évi november hó 1-től az „Elefánt” szállót bérbé adja. A részletes feltételeket jövőre közöljük.

Ns.-Militicsen Kulunts Józsefné Etlényi Róza f. hó 6-án közrészvét mellett temettetett el.

Árlejtés. A zombor-bezdáni kongó téglá utnak, a zombor-monostorszegi határtól Zombor város sorompójáig terjedő utrész homok szükségletének három évi biztosítása iránt folyó évi március hó 22-én reggeli 9 órakor az alispáni hivatal helyiségében nyilvános árlejtés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók ezennel meghívotnak. Az évi homok szükséglet 610 köbméter. Zárt ajánlatok 100 frt óvadékkal elfogadhatnak.

Beküldetett. Színházunkban a színpadon olyan nagy a por, hogy a publikumon kívül még az operett-beli szebb toaletteket is sajnálja tőle az ember. Jó lenne már egy tisztességes szőnyeget szerezni rája.

A szerbek Tüköli Sabbas nemzeti nagy jóltevőjüknél, — ki nagy összegbe hagyományozott a szerb

ifjak kiképzésére, — emlékkövet szándékoznak emelni. A helyre nézve hogy hol állítassék fel az emlékkő a nézetek eltérők. Egyik rész Budapestet, a másik része pedig Ujvidéket akarja. Eless ellentétbe jöttek emiatt a szerb ifju akademikusok még pedig olyannyira, hogy a „Zasztava” polemizáló cikkeiket nem is akarja közre bocsátani, mert ugymond „ezáltal az ügynek csak ártanánk.” Egyben figyelmezteti a szerb ifjuságot, hogy ne felejtkezék meg a nemzeti címerükben levő négy jelről, mert különben ennek meg nem tartása esetén nemzetüknél és önmagunknak fogunk ártani.

Szabadkán a választások eredménye a következő: polgármester Pertich Mihály, főügyész Hevő Géza, árvagyami pénztárnok Sztipis Dániel, közigyám Vojnits Félix, adóosztály Balogh Károly, csendbiztos Loosz József, inok Horváth Ödön.

Színház. Csütörtökön nálunk másodszer Rosen „Könyvtárnok” című vígjátéka összevágó előadásban került színpadra. — Szombaton az országos vidéki színházak megelőzésével a „Kornevilli harangok” jeles szerzőjének Planquette Róbertnek „Rip van Winkle” című operettjét zsufolt ház előtt adták. A darab Amerikában játszik 1763-ban és 1783-ban Rip van Winkle egy dologkerülő szabad vadász, kit Derrick, Brabantville polgármester azért üldöz, mert az általa szeretett Lisbet hozzá ment nőül. Rip van Winklenek van egy kis háza és földje, melyen az angol katonaság erődöt akarván építeni, azért bármit kész volna megadni. A haszonleső polgármester jó üzletet akar csinálni s Rip van Winklenek, kitől 100 dolláros lejárt váltója van, s a ki mit sem tud az angolok építési tervéről, szép összeget ajánl földjeért. Rip előtt gyanusnak tünik fel az ajánlat, azt nem fogadja el, hanem beváltja a váltót azokból az általa megtalált aranyokból, melyeket Hudson hajóskapitány egykor a kék hegyekben elrejtett. A polgármester bosszút forral s az angoloknak azt jelenti, hogy Rip egyetért az összeesküvés-kel s ezért tőlük sok pénzt kap. Az angol katonaság el akarja fogni Ripet, de ennek sikerül őserdőbe menekülnie. Mikor innen egyszer a kék hegyek közé megy, hogy az ott elrejtett kincsek hátramaradt részét elhozza, szellemek jelennek meg, melyek őt valami titkos itallal husz évre elaltatják. Brabantvilleben halottnak hiszik az elveszett Ripet s a polgármester Rip által négy szem között kiegyenlített 100 dolláros követelése fejében elveszi házát és földjét s azt az angoloknak sok pénzért eladva, meggazdagszik. Rip husz év múlva felébred álmból s haza megy; de nem ismer már otthonára. Neje azóta meghalt, új nemzedék mozog körülé és nem ismeri meg felnőtt leányát, ki már a polgármester fiának jegyese. Végre kiderül minden, a Rip által felmutatott váltó kideríti a polgármester gazságát, melyért Rip csak azért bocsát meg, mert a büszke polgármester beleegyezik, hogy fia a szegény Rip leányát, kibe gyermekkorra óta szerelmes, — elvegye. — Rip van Winklet Nagy Pista adta, ének dolgában nagyon szép eredménnyel, a belépése alkalmával énekelt románc, habár kelletlenül lassabb tempóban adta, — nagy hatást keltett. Nikó Lina (Lisbet) feltűnően rosszal volt hangolva, de azért a levéldalt a harmadik felvonásban nagy tetszés között énekelte. A kis Nikó Matild (Alice) az első felvonás egy szép harmasában bátor és értelmes fellépésével lepte meg a hallgatót. Különös dícsért illeti Kövessyt, ki Derrick polgármestert eredeti felfogással, találon és minden túlzás nélkül személyesítette. A kardalok kevés kivétellel jól mentek. Az operett a kissé vontatott előadás dacára is határozottan tetszett, habár a „Kornevilli harangok”-at nem éri utól. Az előadás egy negyed tizenkét órakor ért véget. — Vasárnap Győry Vilmos új népszínműve: „A j-les kompánia” kis számú közönség előtt került színre. A spanyol cselekvényű, gyöngé concepciójú és sok helyen izetlen darab a meglehetősen előadás dacára is — megbukott. — r — a.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről ezennel közhírré tetetik, miszerint Risztics István palánkai ügyvéd elhalálozása folytán a kamara lajstromából kitöröltetett, s irodája részére Nagy István palánkai ügyvéd nevezetett ki gondnokul. — Csupor Gyula ó-becsei ügyvéd, Bács-Bodrogh megye palánkai szolgabírájává lett megválasztása folytán, saját kérelmére a kamara lajstromából kitöröltetett.

A színház műsora: Ma kedden: „Ó ezek a nők” vígjáték. Holnap szerdán Nikó Lina a szony jutalmául „Titilla hadnagy” operette.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága ezennel közhírré teszi, miszerint f. é. ápril 1-től kezdve az osztr. magyar államvasut-társaság Bécs állomásáról a cs. kir. boszna vasut Dobo, Derwent, Janjice és Szarajevó állomásaira, valamint viszont is Dálja-Szabadka-Budapest, továbbá Dálja-Szeged-Budapestet át szóló kétféle közvetlen menetjegyek lépnek életbe. E jegyek — melyekkel az utazás Budapest, illetve Szegeden és Budapest félbeszakítható — 4 napi érvényességgel bírnak és a gyorsvonatok használatára is jogosítanak.

A hulkeszi előlegezési társulat 1883. évi forgalma 180,837 frt 88 kr., vagyona 50,930 frt 40 kr., nyereség- és veszteség számlája pedig 4040 frt 29 krt tüntet ki.

Ó-Kéren a postamesteri állás betöltendő. Az ujvidéki első gőzmalom részvény-társulat f. évi április hó 6-án közgyűlést tart.

Hirschenhauser Bernát ó-becsei és Fischer József topolyai lakosok ellen esőd nyitattott.

Csurcsits István ujvidéki kereskedő ellen esőd nyitattott.

A zombori színház részvény-társaság mérlege. Az épület értéke leltár szerint 64,723 frt 54 kr. Terhe: a részvénytőke 32,000 frt; váltótartozás a zombori takarékpénztárnál 12,980 frt; elsőbbségi kötvényekben tartozás 14,000 frt. Még fizetendő építkezési költségek 1181 frt 45 kr.; a cselekvőségek feleslege (vagyis a részvénytőke által, beépítése előtt, hozott kamatok) 4562 frt 9 kr. Összeg 64,723 frt 54 kr.

Az ada-moholyi tanítói takarékmagtárnak módosított alapszabályait a m. kir. belügyminiszter jóváhagyta.

Furcsa fogalma lehet a magyar nyelvről az eulei (Csehország) postahivatalnak is. A minap Baján egy utalványt adtak föl a következő latin címmel: „Ve-

nerabili officio Cath. Parochiali, Eule. (A főtisztelendő kath. lelkészi hivatalhoz, Eulében.) Az utalvány azonban visszajött a következő megjegyzéssel: „Mint hogy Eulében senki sem érti a magyar nyelvet, tessék a címet cseh vagy német nyelven fölírni.”

Hymen. Dr. Hävel József, zombori törvényszéki orvos kedves leányát Bellát eljegyezte Ehrenberger Emil, közös hadseregbeli főhadnagy.

Parbaj. Az apatini illetőségű Schüller Károly vasuti mérnök és Zilahi Kálmán takarékpénztári hivatalnok a múlt héten Nagyváradon párbaft vették, melyben Schüller életveszélyesen megsebesült. Elettéhez még van remény. A párbafta ártólag kávéházi összeszólalkozás adott okot.

Adan Jessernigg Antal községi állatorvos három év óta fennálló gőzmalma, lakházzal együtt teljesen leégett, ismeretlen okból. A malom, melyen elég nagy teher nyugszik, 18 ezer forint erejéig biztosítva volt. A szomszédok nagy rémület áran szabadultak meg a főtűz zörgő és füstölő veszedelmes gépezetétől. Ilyen, s hasonló erőmű nem való a hársorok közé.

A zombori iparosoknak máshol ismertett feliratát ajánljuk most idejében a megyei iparosság pártoló figyelmébe. Csak akad máshol is, mint nálunk oly önzetlen iparbarát, a ki polgártársainak évtizedes sérelmeiket öntudatukba hozza s most, a megvalósításra és helyzet javításra alkalmas időpontban kellő higgadsággal, de egyuttal határozottan összegeznünk hajlandó. A jó példa ne maradjon lelkes követők nélkül.

A zentai hid a napokban átadatik a forgalomnak. Moholy község a járásperri védelemmel Mikosevits József zentai ügyvédet egyhangulag megbizta.

Zentán közigazgatási tanácsnokká Kalmár Antal, alkapitányok Bán Lajos, tollnoknak Komáromi Béla, adótitkár Blazovits Mihály, belbiztosnak Tóth József választották meg.

Panaszkodnak a határbeli földbirtokosok, hogy a vadászati jog bérleje miatt nyájörző kutyákat nem tarthatnak; mert azok nyáccölöp nélkül szabadra nem bocsáthatók. Azt hisszük, hogy itt a törvény intézkedik s a városi rendőrség csak annak intencióit valószínűsíti meg. Ennél fogva az e részbeli panaszkodat odaútasítjuk s egyuttal a törvény alapján mindkét részre méltányos intézkedést kérünk.

Az „Uj községi Közlöny” c. közigazgatási lap szerkesztését Erdélyi Gyula, pestmegyei tájlejegyzője vette át.

A kalocsi bíbornok érsek a Kulán felállítandó apáca zárdá alapjához 9000 forinttal járult.

Vasárnap a cserenkai műkedvelők Kirschnernek „das Räuschen” című darabját igen sikerülten adták.

Kucuran egy módos földműves félkegyelmű fia apja padlásán felakasztotta magát.

A spanyol diákok mint halljuk csütörtökön a helybeli színházban hangversenyt rendeznek.

Lapszemle.

A „Zasztava” ez évi 28-ik számában „a magyar országgyűlési választások előtt” címen a következő vezércikket olvassuk: „Az országgyűlési képviselők ideje ez évben végre jár s lehet hogy egynehány hét alatt — talán már májusban — az új választások be is fognak fejezteni. Alkotmányos országokban legfontosabb jog a képviselőválasztás. Ezen jognál fogva a nép közvetlenül folyik be az állam kormányzásába. Az állam jövőjére is ezáltal is kihat. Ha a polgárok és választók saját meggyőződésüket követnek s szavazatukat arra adnak a kinek személye garanciát nyújt, akkor a kormányzás sokkal jobban esnek ki, mint most, mert az elégedettség az országban nemcsak a nemzetiségeknél, hanem még a magyaroknál is; és ezért ők magok is a mai kormány ellen vannak. Az ellenzék, a mi eddig csak az alsó házban volt, ma már a főrendiházban is szervezve van olyannyira, hogy e — különben bátor — kormányt is megfélemlítette. A mérsékelt vagyis az ugynevezett conservatívpart — ma nyílt felszólítást intéz hozzá, hogy lépjenek egységre, csak hogy a jelenlegi kormányt megbuktathassák, a mely kormány ma már minden embernek torkig elég. De mit szóljanak mind ezekhez a többi nem magyar nemzetiségek ezen országban? Hiszen még a nemzetiségi törvényt is, mely — a milyen olyan — sem hajtják végre, az is papirosan maradt. Ha ezt s az ehhez hasonlókat tekintetbe vesszük, akkor nem csoda ha az ellenzék pártkülönbség nélkül nagyobbodik s az új választások sikerében reménykedik s ennek elérésére mindenfelé nagy készülteket tesznek.

Ily esetben már most az a kérdés merül fel, mi-csoda álláspontot fogunk az új választásoknál mi szer-bek elfoglalni? Valjon a választási mozgalmakban részt akarunk-e venni s ha igen, micsoda eszközökhöz fogunk nyulni s mihez fogjuk magunkat tartani. Ezen kérdésekre csakis egy nagy nemzeti szerb konferencia adhat feleletet. Ez eddig is így volt szokásban s szükséges, hogy ezentúl is így legyen. Kétséget nem szenved ezen politikai védelem és dolog ezen a téren „nehéz munka” s különösen reánk szerbekre nézve a mai körülmények közt kétszeresen nehéz. Ezen dologhoz megkíván-tatik meleg szív és higgadt gondolkodás; kívánatik érett megfontolás, kitartás, nagy áldozatkészség és határtalan türelem. Ahol ezek hiányzanak, ott eredmény sem lehet. De megtörténik ez is, hogy mindezekkel rendelkezünk és az eredmény mégis kétséges, sőt olyannyira lehetünk, miszerint évtizedek sőt egész generációk mulnak el, míg az elvetett mag gyümölcsöt hoz. Ez azonban minden politikai dolognál megtörténhet és ebben fekszik a nehézség. Nálunk szerbeknél a mi állapotainkra nézve ez a nehézség még nagyobb. Számra nézve kevesen vagyunk, anyagilag ugyszólván tönkre téve, igaztalanságok által az ellenzékhez kénytelenek vagyunk szítani s mindentelők csak a küzdés a bérünk; községekben, a hol többségben is vagyunk, erőszakkal kisebbséget alkotnak belőlünk s a választási névjegyzéket úgy szabják, a mint nekik tetszik; szóval meg-indították ellenünk a vadat s kigyót-békát kiáltanak reánk, sőt igaztónak neveznek bennünket azért, hogy nem engedjük azt, a mi a miénk.

És hogy a mérték telve legyen, még szülőteink is ellenünk lépnek fel; ama kéz, mely oly magasan lobogtatta a felvilágosodott szerb zászlót, még életében megtört s legsarkalatosabban jogainkra setét éj bo-

rut; csodák csodája, hogy még ennyire is tartjuk magunkat. Az nyilvános jele annak, hogy népünk éber felvilágosodottsága még nem veszett el egészen. Ezt bizonyítják ama jelek, melyeket már a választási mozgalmakban kezd elárulni. Több oldalról hallatszanak hangok, a melyek ama kérdést vetik fel, hogy a szerbek az új választásoknál micsoda álláspontot fognak elfoglalni s minő eszközök lesznek erre nézve irányadók? Más oldalról az a hír kering, hogy az idegen befolyás kezd zavart okozni s távolról csalogatja választóinkat saját részére, igérvén ezeknek eget, földet. Ennek következtében a fiatal nemzedék az idősebbektől tanácsot kér, hogy ily körülmények között mit tegyen; sőt az alsóbb osztályú választók is tanácsért folyamodnak műveltebb testvéreikhez, hogy mittevék legyenek? Erre fog határozott feleletet adni a nagy nemzeti gyűlés, a melyet szükséges volna mielőbb összehívni s ezen gyűlés véget fog vetni minden zavaros tájékozatlanságnak. Kétséget nem szenved, hogy vezérúrjaink erről már tanácskoztak, t. i. egy ily gyűlés összehívásáról; mi csak kifejezést adunk annak, hogy ez a választók többségének is forró óhaja. Kifügga egybe-hívni e nemzeti gyűlést, erről kétség nem lehet; erre hivatva vannak ismeretes és elismert vezérúrjaink. A hely, hogy hol tartatnék ezen gyűlés, az egészen mellékes dolog. A földolog most az: hogy mielőbb hivassék egybe a nagy nemzeti gyűlés, mely határozott irányt fog adni a szerb választóknak az új választásoknál. Az idő rövid és ki van szabva. A választási mozgalmak pártjaiban már messziről hallatszik a zivatvar előjele, mely teljes erővel kitörni készül. És mi szerbek — akarunk-e a zivatvar elől menekülni, vagy pedig nyílt sisakkal fellépni, hogy erős akarattal és együttes kéz dologgal a zivatvar bevárassuk. Ez kérdés, mely feleletre vár.”

A „Szerbszki Narod” ez évi 12-ik száma szinte a legközelebbi országgyűlési képviselők választásáról ir s erről vezércikkében a következőket mondja: „Az országgyűlés három évi tartama vége felé jár. Az új képviselők választása valószínűleg május havában fog eszközöltetni s leginkább a körül fog forogni, hogy választassanak-e meg az eddigi képviselők, vagy pedig ezek ellenében más jelöltek állítsassanak-e fel. A mióta Magyarországon az alkotmányos életet éljük, minden habozás nélkül ki lehet mondani, hogy hazánkban csakis Tisza kormánya alatt érte el a legtöbb eredményt. Nehéz pénzügyi állapotok, melyeket a volt abszolút aerától úgy szinte a többi magyar kormányoktól kaptunk, ma már meglehetősen rendezve vannak; s jelenleg Magyarországon hítele az egész világ piacán jobban áll, mint még eddig sona sem állt. Ha a közigazgatás terén még nem is értük el a legfőbb fokot, de azért mégis láthatjuk és érezhetjük, hogy a kormányrúdjá ügyes, lelkes és szigorú államférfiu kezében van. A törvénykezés és közigazgatás minden ágában hathatós és életre való törvények vannak alkotva; és a nemzetgazdaság tekintetében Magyarországot Európa első államai közé sorozhatjuk. Nem feladatunk itt elősorolni Tisza kormányának eredményeit, csak azon fontos körülményt említjük fel, miszerint az ország ezen kormány alatt keleten két új provinciát magáévá tett; Ausztria-Magyarország kereskedelme és ipara a Balkán félszigeten új piacokat nyert részint vasuti összeköttetés, részint Szerbia- és Törökországgal kötött kereskedelmi conventio következtében. Ezek s ezekhez hasonló tények bizonyítják azt, hogy Tisza és kormánya a legfelsőbb helyen is teljes bizalmat kiérdemelt, melyet ma is változatlanul bír. Mi szerbek itt Magyarországon ha azt akarjuk, hogy okosan és ha zafiasan cselekedjünk és ezáltal politikai érettségünket bebizonyítsuk, akkor a politikai életben is a jelenlegi kormányt kell, hogy pártfogoljuk. De a hazafias szerbeknek ez kötelességük is; mert egynehány éve már, hogy egyházi hierarchiánk panasza Tisza kormányánál meghallgatást nyertek az anti-egyház ellenességei ellenében s ezáltal vége lett az egyház üldözésének. Nehéz feladatuk tehát nincs a szerbeknek az új választások alkalmával. Mindenekelőtt válasszuk meg a kormány jelöltjeit. A hol lehetséges, válasszassék meg a szerb kerületekben szerb jelölt, de csak olyan, ki a kormány és egyházunk híve, külföldben nem kell megválasztani. — Mert az ügynek egy tisztátalan lelkű szerb jobban árt, mint az idegen hitű.

A megyei útalap idei programja.

1. A zombor apatini műttépítés 1884-ki 5. részlet fejében 32,500 frt. 2. A zombor-kernyai határtól a kernyai veres keresztig terjedő műttépítés költsége fejében 53674 frt 39 kr. — 6020 frt 42 kr., marad 47653 frt 97 kr. 3. A fentebb említett keresztől a kis-sztpári út elágazásáig műttépítés, továbbá a két Szivac községen átvonuló hasított kövezés; és végül a Szivactól-Cserenkáig terjedő és Verbásztól Szt.-Tamás felé előállítandó útkövezések költségeiből 1884. évi december 31-én fizetendő részlet fejében 100,000 frt. 4. Az 1883-ban cserevens-báthmonostori Duna-kavicsnak ki nem fizetett része utáni vállalati díj fejében 17,135.8 m. a csébi Dunapartra szállított 9082 m. után 2 frt 60 kr. — 23,613 frt 20 kr., a palánkai Dunapartra szállított 8053 m. után 3 frttal 24,161 frt 40 kr., összesen 47,774 frt 60 kr. 5. A vilovai töltésnek vízhabzás elleni kétoldali burkolása 1400 frt. 6. A gombosi földmunka után 5300 frt. 7. A járeki kerékvetők után 300 frt. 8. Négy kaparóház felépítési költsége 3600 frt. 9. A kula-verbászi műttépítés utáni 2-ik részlet fejében 32,828 frt 66 kr. 10. A kula-verbászi műttépítés költségeinek 1883. évi dec. 31-én fizetendő 3-ik utolsó részlet fejében 47,479 frt 40 kr. 11. A topolyai útkövezés költsége részlet fejében 33,000 frt. 12. Az ó-becei gőzhajóállomáshoz vezető útkövezési költség fejében 8177 frt 42 kr. 13. A bezdáni gőzhajóállomáshoz vezető útkövezési költség fejében 1486 frt. 14. Az apatini hasított kőburkolat kiegészítési költség fejében 11,441 frt 61 kr. — Összesen 371,141 frt 66 kr.

Ó-Kanizsa, 1884. március 7-én.

Ha községünk anyagi viszonyait hazánk más városaiéval hasonlítjuk össze, föltűnő különbséget tapasztalunk.

Számos városnak lakossága belefárad a sokféle című községi adó fizetésébe, nálunk hírebb sem ismerik. Vannak városok, hol a községi pótadó megközelíti, vagy ugyanannyi, sőt némely helyen túlhaladja az állami adót, a mi néptünk ezekhez képest eldorádói életet él. Más vidékek lakosságának megfizetett munkája mellett is alig ad valamivel többet a termő föld, mint a bel-tett mag, nálunk a földnek és termő ereje még a munka hiányait is pótolja. Mindenben bővelkedik e község, csak abban szenved hiányt, mit a mai előhaladott kor az élet első föltételül tűzött ki, az ifjuság nevelését.

Ismerek várost, melynek lakossága állami adó forintja után egy forint 27 kr községi adót fizet. Kérdezze bárki is e városnak bármily rendű lakosától, hogy ama palotaszerű épületek kié, miénk válaszol, iskoláink, ott tanulnak gyermekeink; az igaz, hogy terhes a föntartásuk, de örömmel áldozunk, mert gyermekeinket ott képezik és nevelik korszerűen emberekké. A mi iskolaépületeink egy része éppen nem mondható annak, minek állítatik, van közöttük olyan is, mely oly teremtménynek lakásából léptettetett elő iskolának, mely homlokán szarvakat visel, némelyike magasság tekintetében kiemelkedik ugyan a többi házak közül, de a célt tekintve, mely végett építették, igen sok kívánni valót tüntet föl. A 70—80 tanulóra épített tanteremben manap 100, 120 sőt 132 tanuló is zufolva van, csak hogy ne győzörje otthon édes szülőjét. A 9 százat meghaladó 6—12 évű gyermek sereg 10 tanteremben tanítatik. Nem akarok a törvény rendeletére hivatkozni, mely 80 tanulóval mondja ki egy tanterem tanítványainak maximumát, mert a szükség törvényt ront. De szabad legyen annyit mondanom, mert e tekintetben laikus nem vagyok, hogy ókszerű nevelés és tanítás, a tulságosan túlnépes és e mellett tanteremnek is alig nevezhető helyiségben maradó eredménnyel teljes lehetetlen.

A gondos gazda, hogy vonós állatai földje művelésében ki ne dőljenek, jó táplálékról és egészségükről fentartásáért megfelelő enyhelyről gondoskodik; mennyivel inkább kötelessége ez az apának, ki legszen-tőbb kötelességét akkor teljesíti, ha énjének legkedveltebb felét, gyermekét úgy neveli, hogy az neki öröme, az emberi társadalomnak hasznára váljék.

Hogy mily könnyösen vétetik nálunk a gyermeknevelés és képzése, kiténik abból is, hogy az ismétlő iskolában hétféle képzettségű tanulók 97-en, — 137 közül csak 97 jár be — egy tanteremben hol csak 72 tanuló fér el hetenkinti 2 órán keresztül oktattnak. Az iparos tanulók oktatása pedig teljesen el van hanyagolva, ha csak elégségesnek nem tartjuk azon rövidke két órán át való tanítást, melyben az iparos tanulók a földművesekkel együtt részesülnek.

Az iparos foglalkozása a földművelőtől teljesen elütő, minél fogva képzésében is különbséget kell tenni. Az iparosnak, különösen az asztalos, ács, bogárné, esztergályos, kőműves, lakatosnak stb. nélkülözhetetlen szükséges a rajz tudása; a földművelőnek a természeti erők, ezeknek befolyása a földművelésnél, ugy az állati, környei és ásványi testek helyes felhasználásának ismeretere van szüksége. Nálunk mindezt figyelemre sem méltatják.

Nálunk mindezt, utakövezésre, hajóhid építésre, minden másfélére kerül költség csak a tanügyre nem.

Egy módozattal, ha zokon nem veszi a képviselő testület szolgálunk, mely által alig észrevehetővé válik a szaporítandó iskolák költsége. Hogy ne kellessék a városnak ha a szükség úgy hozza magával egyszerre nagyobb összeget kiadni az iskolákra, vegyen fel évenként költségvetésébe 3—4 ezer forintot iskolaeépítésre, a mely összeg néhány év alatt ha tökéssítik kiadja azon összeget, melybe a felállítandó iskola kerül.

Ezek volnának röviden észrevételeim az iskolaügyi pontozatra nézve.

Emmihez.

I.

Mi sok minden csecsebecséd
Van teneked, drága kincsem.
Te is tudod mim van nekem,
Egy hű szívem, egyéb sincsen!

Gazdag volnék veled, s te is
Az lehetnél velem, Emmi.
De ha úgy van, hogy ez a szív,
Nekem minden, neked semmi!

II.

Ahogy én szeretnék,
Ha szeretnél engem . . .
Nem lehetne soha olyan
Hó szerelmet zengnem.

Ahogy én szeretnék,
Ha szeretnél, lányka . . .
Siromat is melegitné
Szerelmemnek lángja!

Ahogy én szeretnék,
Ha szeretnél, Emmi . . .
Egy csókodért, mosolyodért
Rabod tudnék lenni!

Ahogy én szeretnék,
Ha — de mit is zengem —
Kimeritek minden rimet . . .
Mégse szeretsz engem!

Kölygi Gusztáv.

J Ö R R U.

(Est dal.)

Jörru, Jörru, jöjtek el ma?
Nem, maradj ma, kedves,
Jöttél volna tegnap ah! ma
Ah! ma annyi szem les.

Ámde holnap kora reggel
Karcu, szép virágom!
Akkor, akkor jöszte bátran,
Nem lesz senki más honn.

Akkor a mint zsong a bogár
Harmatos fű mélyén,
At a réten gyors-sietve
Futok majd eléd én.

Gicsikly Imre.

NYILTTÉR. *)

Jegyzőválasztási perpatvar. A topolyai jegyző-választás alkalmából Kalmár György ottani káplán kvalifikálatlan támadást intézett a szolgabíró eljárása ellen a „Függetlenség”-ben; erre ma ide egy terjedelmes és hasonlóan szenvedélyes válasz küldetett be a megtámadott részéről. Mindkettőjük állása iránti tekintetből, de különben azért is, mert a személyes herce-burcának soha barátai nem voltunk, azt hisszük mindkét félnek és tekintélyt igénylő állásuknak a legjobb szolgálatot tesszük, ha a választat helyett ide igtatjuk a következő hiteles nyilatkozatot, melyből kiderül, hogy a hivatalos közeg eljárása teljesen törvényes és loyális volt, és bizonyára nem a szolgabíró az oka, hogy 1002 szavazatot közül, a Kalmár György által támogatott jelölt csak 28 szavazatot kapott.

Nyilatkozat.

Mi alólítottak mint Topolya községben 1884. évi február hó 16-án megtartott jegyzőválasztás alkalmával az 1871. évi XVIII-ik t. c. 81. § értelmében ki-nevezett szavazásnál küldöttségi tagok; ezennel kijelentjük, miszerint az alkalommal Császár Péter szolgabíró ur, mint tisztújító szék elnöke által a választást megelőzőleg a hivatkozott törvény 80. §-a értelmében a választó közönség felhivatott, vajjon a választást közfelkiállítás avagy szavazás útján óhajtja-e megejteni, a választó közönség nagyrésze közfelkiállítás útján választást óhajtván, mielőtt azonban az elrendeltetett volna, főtisztelendő Bobics Károly plébános ur, a tisztújító szék elnökének egy tíz egyén által aláírt ívet nyújtott át, melyben szavazást kértek; szolgabíró ur erre kijelentette, miszerint a szavazást csak választók kérhetik, ennél fogva constatalni fogja azt, hogy a szavazástkérők választók-e, mire Kalmár György s. lelkész felszólalt, hogy talán a plébánosnak és neki szavazata nincsen Erre szolgabíró a segéd lelkész urnak kijelentette, hogy utasítást nem kér, ha eljárása nem tetszik, az ellen felfolyamodni jogában áll, mely után constatalatott, hogy a szavazástkérők névjegyzéke között voltak olyanok is, kik szavazattal nem bírtak, és csak azután írta alá az ívet Zahorecz Ferencz egyházgondnok és Ugrai Péter, mely aláírások folytán 10 szavazatot meglevén, a szavazás útján választás elnök által elrendeltetett.

Melynek hitelül saját aláírásunkkal ellátva fenti nyilatkozatunkat kiadtuk.

Kelt Topolyán, 1884. évi március 9-én
Elöttem:

Radimetzky Ferenc,
jegyző.

Koch Bernát,
Hj. Vojcsena András,
Bencsik András,
Prokecz Antal.



MATTONI-PÉTER
GIESSHÜBLER
legújabb égvényes
SZAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üdítő ital,
kitűnő hatásának bizonyult köhögéssnél,
gégehajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

30-7

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

ENGEL ADOLF
kereskedésében
ZOMBORBAN.
GYÖNGYKÁVÉ

3-1 kilogrammonként:
1 frt 50 krral kapható.

Előleges jelentés.

Falk

világhírű állatseregletével

legközelebb megérkezik s a vásártéren leend felállítva. Az állatsereglet különleges 70 állattal bir, melyek közül az **indiai elefánt** mint elsőrangú különösen megemlített. Bővebbet a falragaszok.

Idei valódi
U R T
virág- és főzelék magvak
a legkiválóbb fajokban és legjobb minőségben kaphatók Zomborban
FALCIONE GUSZTÁV
*—1 kereskedésében.

Uri- és gyermekkalap-raktár.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az eddig évek hosszú során át fennálló s az egész megyében jól ismert

férfi- és női cipő-raktáromat

egy uri- és gyermekkalap-raktárral

kibővíttem.

A midőn eddigi b. bizalmát továbbra is kikérem, egyszersmind kérem nagybecsű figyelmét ezen újabb üzletágra is kiterjeszteni, s ebbeli szükségletét nálam beszerezni, annyival inkább, mert raktáromon a legnagyobb készlet s választék áll rendelkezésre, olcsó, pontos s szolid kiszolgálás mellett.

Zombor, 1884. március hóban.

Tisztelettel

Holländer József ut.

10-1

Siketnóma, 7—10 éves gyermekek
alapos oktatást

nyernek az elemi tantárgyakban: írás, olvasás és beszélésben; német vagy magyar nyelvben
Resch Miklós községi tanítónál **Apatinban.**

Vidéki gyermekek ugyanott teljes eltartást kaphatnak. 3-2

406. szám.
ex 1884

Pályázati hirdetmény.

Szántova községében üresedésben levő községi szülészői állomásra ezennel pályázatot nyitattik, s a választás megejtésére határidőül f. évi március hó 16-ik napjának d. u. 3 óraja Szántova község-házához kitűztetik.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy az 1876. évi XIV. t. c. 51. § a értelmében oklevél- és a magyar nyelven kívül a helyben divó dalmát nyelv tudását igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványokat a választást megelőző napig a község előjáróságánál nyújtsák be.

Ezen állomás következő javadalmazással van egybekötve:

- a) évi készpénz fizetés 50 frt — kr.
 - b) minden egyes szülési esetben nyújtott segély után — frt 60 kr.
- Szántován, 1884. március 2-án.

Paul jegyző. 3-2
Periskity Gergő bíró.

1141. sz.

Arverési hirdetmény.

A zombori m. kir. jószágigazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint az ó-szivaci kincstári vendéglő- és koresmáltatási-jog a szerződés aláírása napjától 1888. évi december hó végéig terjedő időre évi 4668 frtyi, továbbá az új-szivaci koresmáltatási-jog szintén a szerződés aláírása napjától 1888. évi december végéig terjedő bértartamra évi 1723 frt kikialtási ár mellett

Zomborban, a m. kir. jószágigazgatóságnál f. év március hó 21-én d. e. 9 órakor

zárt írásbeli tárgyalás útján fog bérbe adatni.

A 10% bányapénzzel és 50 kros bélyegjeggyel ellátott írásos ajánlatok melyekben a megajánlott összeg számokkal és betűkkel érthetően kiírandó, továbbá kiteendő, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri és azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti a fent kitűzött napig és óráig a zombori m. kir. jószágigazgatóságnál vagy az árverési bizottságnál adható be.

A feltételek a zombori m. kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Elkészt vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek és azok alapján, ha fenttartatnak is, új árverés kiírati nem fog.

Zombor, 1884. évi március hó 7-én.

—2 A m. kir. jószágigazgatóság.

42. sz.
b. v. 1884.

Arverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a palánkai kir. járásbíróság 538-539/1884. számú végzése által Fuchs Goldstein és társa cég javára Billanits Dániel novoszellői lakos ellen 550 frt tőke, ennek 1884. évi január hó 11-ik napjától számitandó 6% kamatai és eddig összesen 111 frt 90 kr. perköltség követelés erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 902 frt 72 krra becsült szobabutor, bor, hordó, vas, rőföskelme, fűszer és egyéb kereskedelmi cikkek stbből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladotnak.

Mely árverésnek a 619/1884. sz. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínén, vagyis Novoszellőn alperes lakáán leendő eszközzésére 1884. évi március hó 11-ik napjának délelőtti 8 óraja határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg: hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fogaak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t. c. 108 §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Palánkán, 1884. évi március hó 6-án.

Haba István,
kir. bir. végrehajtó.

Gergurov Dániel

vaskereskedése Zomborban

két fiatal segédet óhajt üzletében alkalmazni. — Pályázóktól megkivántatik, hogy jó eladók legyenek, azonkívül a magyar, szerb és német nyelvet tökéletesen beszéljék. —

Ajánlatok azonnal tehetők. 3-2

Egy 6 lóerejű gőzgép és egy 8 lóerejű cséplőgép, legújabb szerkezetű, a mult évben Marschal Sons & Comp. cégtől vásárolva, kedvező feltételek mellett eladók.

Jagerovits Sv. és Gergurov Dániel
Zomborban.

3-2

Hirdetmény.



időn alantabb szakmámba vágó némi felvilágosítással a n. é. közönségnek szolgálni bátor vagyok, alkalmat veszek magamnak, a kereskedő és sütő urak tudomására hozni, hogy

lisztüzletemet nagybani eladásra is berendeztem

— en gross Verkauf — raktáromon oly készletet tartok, mely a legnagyobb igényeknek megfelelni képes, különösen az árakra vonatkozólag, a mennyiben az árakat mindenkori az újabb

budapesti árjegyzékek szerint módosítom, 60 krajcárnyi szállítási díj hozzáátételével mmászsánként.

Vidéki, foglalóval ellátott megrendeléseket utánvét mellett eszközök. Hiteleképes kereskedőknek és pékeknek két havi várakozásra, pontosan fizető fogyasztóknak havikönyvecskére szívesen szolgálók.

Mint az itteni és más izr. hitközségek rendes szállítója, ajánlom az érdekelteknek

husvétii lisztjeimet

szinte a budapesti árjegyzék szerint.

Elfogadok megrendeléseket gépen készülő „maci“-ra.

Ajánlom továbbá ismert, ugyhiszem jó hírnévnek örvendő többféle kenyereim kívül, **kétszeresbuza-kenyeremet kilogr. 11 kr. Kétszeres-buzaliszt — 10 kr.**

Fehér süteményeimet, nevezetesen újabb időben **kitünő vajjas kifit, mindenféléből 7 drb 10 kr.** 2 drb 3 kr.

Elfogadok megrendeléseket lakomákra és egyéb alkalmakra a legfinomabb tábla és másféle kenyerekre, fonott tejeskalácsokra stb.

Ajánlom végre egyszer használt lisztes zsákjaimat 100 darabonként 30 forintjával. Egyenként 35 krral.

A kenyér és liszt minden háztartásban első szerepet foglalván el, jónak látom erre vonatkozólag némi felvilágosítással szolgálni. Mint pékiparos és 18 év óta fennálló lisztkereskedő, ismerem a legcsalékonyabb cikk, a lisztnek különféle kútforrásait, tudnom kell, mikor van ideje a célszerű nagyobb bevásárlásnak, tudom, hol kapható a legkitünőbb liszt. Tájékozottságom, elsőrendű összeköttetésem képesítenek arra, hogy a nyomasztó konkurenciával szembe szállhatok.

A budapesti gőzmalmok gyártmányai a maguk nemében páratlanok. Szépségét felülmulhatlanná teszi, kincset felőró mesés technikai szerkezetük, minőségét a buzának legszárazabb kezelése és vegyítése. Csak budapesti gőzmalom képes kedvező helyzeténél fogva az ország minden tájáról, sőt a külföldről is ha kell, az ő titkuk szerinti arányos vegyítékhez, szükséges búzákat vásárolni. A sokféle arányosan vegyített buza teszi a liszt minőségét felülmulhatlanná, — mint például a kávé is csak úgy jó, ha többféle vegyített össze.

Míg a budapesti gőzmalom a búzát a legrigorozusabban választja el mindattól, a mi nem az, a tömördek búzát szemekint meghámozva a legszárazabban morzsolja el, addig a kisebb, nevezetesen a vizen levő malmok tökéletlenül megtisztítva, egy harmad vagy több rész vízzel áztatott búzát képesek csak őrlöni, ami a liszt tartósságára káros befolyással van, a minőségét pedig tetemesen meggyengíti. Mert azon vízmennyiség, a melyet a nyers buza a kisebb malomban felemészített, az őrlést súlyosítja a molnár javára, az őrlötetőnek ellenben kiszámíthatatlan nagy kárára.

Erről meggyőződést szerezhet magának az, a ki például az itteni piacon vásárolt és lisztjeimmel próbasütést téve, a nyert süteményt külön-külön felméri. A tanulság az lesz, hogy az én 12 kros lisztem hasonlítva amához, voltaképen csak 10 kr., mert 20%-al több süteményt eredményez.

A budapesti liszt kitünősége mellett hangosan szól azon körülmény, hogy nevezetesebb sütődékben csakis ily gyártmány lesz használva és világra szóló kivitelnek örvend, míg a mi kis malomiparunk napról-napra hanyatlak.

A nagy malmok lisztjei kétfélék. éles (Bäckersorte) és puha. Mind a kétféle, minden számú oly száraz, mint a rizspor. Több vizet — forrótt éppen nem — továbbtartó gyúrást és megkelési időt, jól kifűtött, a fűtés után mintegy 10 percig álló zárt kemencét igényel. Ily kezelést tételez fel a fentebb ajánlott próbasütés; fáradságát nem fogja megbánni senkisé, még ha többszöri próbasütést kellene is tennie.

Azon téves, nagyon elterjedt hit ellenében, mintha a budapesti lisztek keserűek volnának, felvilágosításul annyit, hogy kizárólag 8³/₄ és 9-es számú lisztre szoritkozhatik ez.

Ezen legalsóbbrendű lisztek fegyházakban és munkásoknál kenyérnek, szesz- és másféle gyárakban különfélekre, a 9-est pedig moslékhoz szokás használni, stb

Azért tehát, ha valaki ily lisztet vásárol, állítólag azért, hogy azzal irhát csávázzon. csiriszt csináljon, vagy kutyáinak kenyeret süttessen belőle, odahaza azonban takarékoság szempontjából magának süttet kenyeret, azért az elárusítót felelőssé tenni annál kevésbé lehet, mert a keserű kenyér, ha nem is oly jó mint a »kuglhoph«, az emberi egészségre logice már csak azért sem lehet ártalmas, mert hogy ha az volna, akkor törvény- vagy miniszteri redelet annak a világpiacon való elárusítását bizonyára épp oly szigorúan tiltaná, mint akár milyen más káros élelmi vagy egyéb szereket.

Különben a 8³/₄ és 9-es számú lisztek a nem forró évadban ritkán keserűek

Sok háziasszony, sőt pék is gyakran feledi, hogy a sütet jó sikere első sorban hamisítatlan jó élesztőt követel, hogy a legjobb lisztből se lehet szép kalács vagy kenyér, hogy ha rossz élesztővel készítettett a kovász, feledik a háziasszonyok, hogy az ugynevezett háziélesztőből az éltető, a kelesztő erő gyakran váratlanul hal ki, anélkül, hogy annak okát csak sejteni is lehetne.

Ajánlom ezért az országban legkitünőbbnek elismert, nálam nagyban és kicsinyben kapható sajtóélesztőt, melyből minden kilogramm liszthez minimum ³/₄ dkgrammot használva, szép süteményt biztosít.

Néhány szót egy füst alatt a már különben divatból kimenő magánöröltetésről. Némely gazda ha buzazsákját vegyes örleménnyel megtöltve kapja vissza a malomból, fűnek fának dicsekszik az ő páratlan jó molnárjával. Feledi, hogy a liszt és korpa könnyebb a buzánál. Nem tudja, mert nem érti, hogy 10 vagy több százalékkal több korpát kapott vissza finom liszt helyett, és hogy igazi finom lisztet az ilyen malmokból épp oly kevésbé várhat, mint akár az asztalos műhelyből.

A ki számolni tud és akar, még saját termésű buzáját se örölteti meg, hanem annak az arán vásárolja lisztszükségletét, épp úgy mint a nagy mintagazdászok, a praktikus lisztkereskedők és pékek. A ki számolni tud, az nem csodálkozik a napról-napra növekedő liszt és kész kenyér keresleten, valamint az e téren egyedül álló roppant konkurencián.

20 és 22 krajcáros 0 számú lisztet csak azért hirdettetek, (a legjobb 24 kr.) hogy meggyőződhessék mindenki a jó, jobb és a legjobbról, ebben is van különbség, épp úgy mint a borban, kávéban, cukorban, húsban stb. azon különbséggel, hogy a liszt mindennél a legcsalékonyabb cikk. Teljes meggyőződést csak a szakértő vizpróbával (Wasserprobe) és sütéssel szerezhet magának.

A minta mitse bizonyít, mert a sima 3-as sz. liszt színre szebb az éles 0-ás számúnál. Az éles liszt, ha barnábbnak látszik is, kedveltebb, kivált a péknél. Kell tehát, hogy a vevő lisztvásárlásnál valamint a nagyon sokféle hamisított sajtóélesztőnél is, a szolidnak ismert kereskedőre bizza magát.

A n. é. közönségnek további nagybecsű bizalmába magamat ajánlva, kérem azokat, a kik eddig még nem szerencsétettek, hogy próbavásárlást nálam tenni méltóztatnának.

Zomborban, 1884. március hóban.

Mély tisztelettel

Jonász S.



